

УДК 338.22(477):65.0128

Д. О. Кошиков
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Постановка проблеми. Економіка є основою діяльності будь-якої країни. Завдяки стабільно функціонуючій економіці підвищується добробут населення, розвивається промисловість, аграрний сектор, безперервно функціонують об'єкти інфраструктури, енергетики, житлово-комунального господарства. Завдяки належно налагодженим економічним процесам відбувається всебічний розвиток регіонів, реалізуються місцеві програми соціально-економічного розвитку областей, що дає кожному громадянину реалізувати надані Конституцією України права і свободи. Разом із цим ми розуміємо, що порушення зазначених економічних процесів негативно впливає на життєдіяльність країни, несе ризики для існування держави взагалі та його державних інститутів, зокрема.

Отже важливість захисту економічних інтересів держави, фізичних та юридичних осіб, що охоплюється поняттям «економічна безпека», повинна бути предметом постійної уваги, як науковців, так і фахівців практиків, що відповідають за реалізацію державної політики в усіх сферах життя.

Аналіз останніх публікацій. Питання визначення сутності та складових економічної безпеки в останні роки були предметом наукових праць таких вчених як Бондаревська О.М., Гбур З.В., Каламбет (Юдіна) С.В., Кириленко Б.О., Мандзіновська Х.О., Резнік О.М., Сундук А.М., Цвігун Т.В. [1, с. 55; 2, с. 99; 3, с. 346-347; 4, с. 161; 5, с. 233; 6, с. 5-6; 7, с. 151]. В той же час маємо відмітити, що останні зміни, що відбуваються у суспільно-політичній ситуації нашої країни, зміни в поточному законодавстві щодо здійснення правозастосовної діяльності в сфері економічної безпеки зумовлюють проведення додаткових наукових пошуків в цьому напрямі.

Метою статті здійснення наукового аналізу змісту поняття «економічна безпека», надання відповідного авторського формулювання його сутності, а також визначення й опис його основних ознак та складових елементів.

Виклад основного матеріалу. Термін «економічна безпека» поєднує в собі сполучення двох понять «економіка» та «безпека», а отже вважаємо, що є сенс розглянути їх сутність, що, на нашу думку, дозволить більш коректно дослідити зміст та ознаки економічної безпеки України, як правової категорії.

Поняття економіка, здебільшого, досліджується у працях фахівців в галузі економічної теорії, підприємництва, економіки підприємств тощо, і не має у більшості випадків однокомпонентного розуміння. Так С.Д. Дзюбик визначає економіку як:

1) сферу господарської діяльності людей, де створюються матеріальні блага та послуги (економіка – це господарська система, в якій людина здійснює усвідомлену діяльність з метою добування життєво необхідних для неї благ);

2) господарську діяльність, пов'язану із забезпеченням раціонального, економічного влаштування справи незалежно від характеру кінцевого результату;

3) сукупність виробничих відносин, певним чином пов'язаних з рівнем розвитку продуктивних сил суспільства [8].

С.В. Мочерний говорить про такі значення економіки як: 1) сукупність економічних відносин між людьми, яка утворюється в процесі господарської діяльності, тобто виробництва продуктів і послуг, обміну ними, розподілу благ та їх споживання; 2) наукова дисципліна, певна система економічних наук, яка вивчає закони та закономірності господарської діяльності людей, розвитку певних економічних систем [9].

В працях В.Д. Базилевича та А.В. Сірка термін «економіка» застосовують у чотирьох значеннях:

1) народне господарство певної країни, групи країн або всього світу;

2) сфера господарської діяльності людини, у якій створюються, розподіляються і споживаються життєві блага;

3) економічна наука, що вивчає різноманітні економічні явища і процеси, які відбуваються в суспільстві;

4) сукупність економічних відносин між людьми у сфері виробництва, розподілу, обміну і споживання продукції, що утворюють певну економічну систему [10, с. 13-14; 11].

На думку Л.С. Шевченко економіка включає сукупність сфер господарської діяльності, а саме:

– сферу виробництва – створення матеріально-речових благ, що задовольняють людські потреби;

– сферу послуг – діяльність людей, результати якої не набувають речової форми (банківські,

освітні, транспортні, інформаційні послуги, консультування тощо);

– сферу створення нематеріальних благ – розробку продуктів інтелектуальної власності (винаходи, товарні марки, фірмові найменування); набуття прав користування окремими ресурсами; завоювання репутації, ділового іміджу фірми [12, с. 6].

Важливим в цьому аспекті для нас виступає позиція А.У. Уразова щодо змісту економічних відносин, які представляють собою суспільні відносини і зв'язки, що складаються між людьми в процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ та послуг. Така трактовка змісту і структури економічних відносин обумовлена тим, що виробництво, економічна діяльність людей в цілому здійснюється в кінцевому рахунку для задоволення матеріальних потреб. Ці потреби задовольняються шляхом споживання створених у виробництві товарів та послуг. Споживанню ж передують розподіл та обмін вироблених матеріальних благ. Саме тому, економічні відносини становлять цілісну сукупність відносин, що складаються між людьми в сфері виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ і послуг [13].

Аналіз зазначених наукових підходів дають нам змогу висловити позицію, що, здебільшого, термін економіка пов'язується із сферою суспільного життя в якій складаються особливі суспільні відносини (економічні відносини) з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ і послуг.

Наступним визначимо поняття «безпека» та його дотичність до сфери економіки. В Оксфордському тлумачному словнику безпеку інтерпретують як: свободу чи захист від небезпеки чи тривоги; заходи, вжиті для гарантування безпеки країни, особи, цінності» [14]. Юридична енциклопедія визначає її як стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Розрізняють різні типи безпеки за масштабом (міжнародна, регіональна, локальна); за суб'єктами (особиста, суспільна, національна, колективна); за суспільними сферами (політична, економічна, військова, екологічна, радіаційна тощо) [15].

З.С. Павленко узагальним розуміння терміну «безпека» за такими напрямками: безпека як стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства, держави; безпека як відсутність небезпеки, збереження, надійність; безпека як властивість (атрибут) системи; безпека як специфічна діяльність; безпека як стан між різними суб'єктами соціуму; безпека як стан, що сприяє найбільш повному задоволенню потреб соціальної системи; безпека як сукупність факторів, що забезпечують розвиток держави; безпека як культурно-історичний феномен [16, с. 109].

На думку В.П. Циганова безпека – це діяльність людей, суспільства, держави, світового співтовариства народів щодо виявлення, запобігання, послаблення, відвернення загрози, здатної загубити їх, позбавити матеріальних і духовних цінностей, завдати невідшкодованих збитків, заблокувати шляхи для прогресивного розвитку [17, с. 32]. С.І. Урба розглядає це поняття як стан відсутності будь-якої загрози; бажаний стан суспільства, держави та окремої особи. На його думку поняття «безпека» завжди використовується як характеристика захищеності будь-якого об'єкта від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз або, навпаки, як захищеність від впливу будь-якого об'єкта [18, с. 34].

Отже, узагальнюючі наведені точки зору стосовно сутності терміну «безпека» та його вживання у сучасній науковій літературі можемо сказати, що він характеризується наступними ознаками:

1) відсутність загроз життю та здоров'ю людей, певним суспільним відносинам або об'єктам інфраструктури;

2) це певний стан стабільності при якому громадяни в повній мірі реалізують надані їм права і свободи, а інфраструктурні об'єкти функціонують в нормальному для них режимі.

Отже співставлення термінів дозволяють нам казати, що економічну безпеку попередньо можна визначити як відсутність загроз для суспільних відносин з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ і послуг.

Наступним перейдемо до аналізу наукових точок зору на цей термін. На початку дослідження відмітимо, що у спеціалізованій економічній та правовій літературі існує чимало поглядів на зміст економічної безпеки, а отже єдиного узагальненого визначення цієї категорії не існує, оскільки воно залежить від обраного кожним дослідником напрямку своєї роботи.

Відповідно до першого напрямку, економічна безпека є певним станом економіки, здатним протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам. Так, Л.П. Гончаренко говорить, що економічна безпека – це стан економіки, який забезпечує достатній рівень соціального, політичного і оборонного існування й розвитку держави невразливість і незалежність її економічних інтересів стосовно можливих зовнішніх і внутрішніх загроз і впливів [19]. В.С. Паньков, який досліджував національну економічну безпеку, розумів її як стан національної економіки, що характеризується стійкістю, «іммунітетом» до дії зовнішніх і внутрішніх факторів, що порушують нормальне функціонування суспільного відтворення та підтримують досягнутий рівень життя населення і тим самим викликають підвищену соціальну напругу в суспільстві, а також загрозу самому існуванню держави [20, с. 114]. В.О. Гончарова визначала

національну економічну безпеку як такий стан національної економіки, при якому зберігається стійкість і здатність до несприятливих умов розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів [21, с. 18].

За другим підходом ключовим елементом економічної безпеки визначалися методи нейтралізації існуючих загроз. Зокрема, О.В. Скорук підкреслював, що економічна безпека держави – це стан економіки держави, для забезпечення якого створюються стійкі та науково обґрунтовані методи нейтралізації негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, з'являються необхідні умови для стабільного соціально-економічного розвитку держави, захисту національних економічних інтересів та підвищення добробуту громадян [22, с. 40]. Майже аналогічно З.В. Гбур обґрунтовував думку, що економічна безпека забезпечується стійкими та обґрунтованими методами нівелювання впливу загроз внутрішнього та зовнішнього середовища, при якому створюються належні умови для розвитку стабільної соціально-економічної системи [2, с. 99]. В.І. Мунтіян у своїх роботах взагалі визначав економічну безпеку як загальнонаціональний комплекс заходів, спрямованих на постійний та стабільний розвиток економіки держави, що містить механізм протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам [23, с. 10].

Відповідно до третього підходу, економічна безпека пов'язується із здатністю економіки до подальшого розвитку з метою забезпечення сталого розвитку держави. Наприклад Я.А. Жаліло говорить, що економічна безпека – це складна багатофакторна категорія, що характеризує здатність національної економіки до розширеного відтворення з метою задоволення на визначеному рівні потреб і власного населення, і держави, протистояння дестабілізуючій дії чинників [24, с. 143]. О.М. Сундук відстоює позицію про те, що економічна безпека – це стан забезпеченості необхідними ресурсами на рівні, який дозволяє гарантувати розвиток і зростання економіки та соціальної сфери при достатньому захисті економічних інтересів від системи загроз зовнішнього і внутрішнього походження [6, с. 5-6]. Майже аналогічно Цвігун Т.В. сказує на те, що економічна безпека передбачає спроможність національної економіки забезпечити свій незалежний розвиток, стабільність інститутів громадянського суспільства, достатній оборонний потенціал держави за різних несприятливих умов і подій, а також здатність країни захистити власні інтереси від зовнішніх і внутрішніх загроз [7, с. 151].

За четвертим напрямом із економічну безпеку також розглядають економічну безпеку як стан економіки, коли забезпечується гарантований захист національних інтересів, гармонійний, соціально направлений розвиток країни в цілому, достатній економічний та оборонний потенціал [25, с. 18; 26, с. 47].

Отже, на підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що в залежності від обраного підходу економічну безпеку пов'язують із станом економіки при якому: забезпечується стійкість економіки від зовнішніх та внутрішніх загроз; забезпечується розвиток економіки для задоволення потреб суспільства і держави; забезпечується захист національних інтересів та прав громадян в економічній сфері; створюються методи захисту держави від потенційних загроз в суспільно-економічній сфері.

Якщо ж дослідити норми чинного законодавства України то можемо відмітити, що державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, кібербезпеки України тощо [27]. Забезпечення економічної безпеки пов'язується із розвитком, економічним зростанням, що забезпечується створенням найкращих умов для інвесторів, залучення іноземних інвестицій у ключові галузі економіки; забезпеченням готовності економіки до відбиття Україною збройної агресії; підвищенням стійкості національної економіки до негативних зовнішніх впливів, диверсифікації зовнішніх ринків, торговельних та фінансових потоків; ефективним використанням бюджетних коштів; стабілізацією банківської системи та ін. [28]. Відповідно до змісту нормативних актів центральних органів виконавчої влади економічна безпека – це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання [29]. Аналізовані нормативно-правові акти дають можливість виокремити такі ознаки економічної безпеки як розвиток та стійкість. Розвиток економічної системи зазвичай пов'язується з економічним зростанням, а його темпи розглядаються як характеристики цього зростання. В свою чергу, стійкість економічної системи пов'язана з її здатністю зберігати динамічну рівновагу, успішно адаптуватися за допомогою політичних, правових та інших механізмів до умов, що змінюються, зокрема ефективно долати кризові явища [30].

Отже, економічна безпека – це складова національної безпеки України, що представляє собою стан суспільних відносин, які складаються з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ та послуг, що характеризує їх захищеність та стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз, гарантує захист національних економічних інтересів, сприяє реалізації соціально-економічних прав і свобод громадян, а також створює умови для подальшого розвитку і зростання національної економіки та забезпечує

конкурентоспроможність держави у світовому економічному середовищі.

У випадку закріплення цієї точки зору на сутність економічної безпеки можливо виокремити її ключові ознаки:

– основу економічної безпеки складають економічні відносини, тобто суспільні відносини, що виникають між фізичними та юридичними особами з питань виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ та послуг;

– стан економічної безпеки залежить від стійкості економічних відносин, що являє собою їх міцність, надійність, передбачуваність, а також здатність протистояти зовнішнім та внутрішнім впливам, швидко адаптуватися до змін навколишнього середовища;

– економічна безпека створює умови для надійного захисту економічних інтересів держави, а громадяни можуть в повній мірі реалізувати надані їм права і свободи, як безпосередньо пов'язані зі сферою економіки, так і тих, що мають опосередковане відношення до неї;

– система економічних відносин сприяє розвитку національній економіці, що виражається у збільшенні показників добробуту населення, прибутку країни від торгівлі з іншими державами, збільшення обсягів вироблення продукції;

– економічна безпека сприяє тому, що держава здатна конкурувати з іншими країнами з позицій якості товарів, послуг, технологій виробництва, умов для розвитку економічних відносин та ін.

Окреслення відповідних ознак економічної безпеки зумовлює надання характеристики її складовим елементам. Відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [29] її структуру складають виробнича безпека, демографічна безпека, енергетична безпека, зовнішньоекономічна безпека, інвестиційно-інноваційна безпека, макроекономічна безпека, продовольча безпека, соціальна безпека, фінансова безпека. У наукових працях дуже часто зустрічається наступна класифікація елементів економічної безпеки: сировинно-ресурсна безпека; енергетична безпека; фінансова безпека; соціальна безпека; інноваційно-технологічна безпека; продовольча безпека; зовнішньоекономічна безпека [31, с. 74-75]. В той же час, існують думки, відповідно до яких вказаний перелік видів економічної безпеки є занадто розширеним. Зокрема, на думку О.В. Скорука до економічної безпеки держави варто віднести ті складові елементи, які характеризують лише економічні процеси та суміжні з ними явища: інвестиційно-інноваційна, фінансова, зовнішньоекономічна, продовольча та енергетична безпека [22, с. 41].

Якщо ми звернемо увагу на вагові коефіцієнти для розрахунку інтегрального показника економічної безпеки, то можемо побачити, що найбіль-

ший вплив на її стан впливають макроекономічна, фінансова, виробнича, енергетична безпеки.

Субіндекси економічної безпеки	Значення вагового коефіцієнта
Фінансова безпека	0,1294
Макроекономічна безпека	0,1224
Виробнича безпека	0,1218
Енергетична безпека	0,1148
Зовнішньоекономічна безпека	0,1095
Інвестиційно-інноваційна безпека	0,1089
Соціальна безпека	0,1013
Продовольча безпека	0,1007
Демографічна безпека	0,0913

Отже, на нашу думку, враховуючи наведені коефіцієнти до структури економічної безпеки недоцільно включати соціальну, демографічну та продовольчу безпеку. Це також впливає з тієї позиції, що на нашу думку, демографічна безпека та продовольча входять до соціальної безпеки. Безумовно ці останні три види мають відношення до економічної сфери, але більш у опосередкованій формі, натомість інші складові безпосередньо пов'язані із виробництвом, розподілом, обміном та споживанням матеріальних благ та послуг. Деякі сумніви можуть стосуватися місця продовольчої безпеки, але вона являє собою стан виробництва продуктів харчування в країні, що здатний повною мірою забезпечити потреби кожного члена суспільства в продовольстві належної якості за умови його збалансованості та доступності для кожного члена суспільства. В цьому разі продовольча безпека – це фактично рівень забезпеченості населення України продуктами харчування.

Соціальна безпека - це стан розвитку держави, за якого держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від віку, статі, рівня доходів, сприяти розвитку людського капіталу як найважливішої складової економічного потенціалу країни. З цього випливає, що забезпеченість населення держави продуктами харчування має безпосередній вплив на якість та рівень життя населення, а отже безпека продовольча виступає органічною складовою саме соціальної безпеки держави.

Із проведеного дослідження випливають наступні **висновки**:

1. Економічна безпека – це складова національної безпеки України, що представляє собою стан суспільних відносин, які складаються з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ та послуг, що характеризує їх захищеність та стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз, гарантує захист національних економічних інтересів, сприяє реалізації соціально-економічних прав і свобод громадян, а також створює

умови для подальшого розвитку і зростання національної економіки та забезпечує конкурентоспроможність держави у світовому економічному середовищі.

2. Ознаками економічної безпеки слід визначити наступні:

– основу економічної безпеки складають економічні відносини, тобто суспільні відносини, що виникають між фізичними та юридичними особами з питань виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ та послуг;

– стійкість та захищеність економічних відносин забезпечують стабільний стан економіки країни та, відповідно, економічної безпеки;

– економічна безпека забезпечує розвиток національної економіки, збереження та врахування національних економічних інтересів, а також реалізацію громадянами основних прав і свобод в економічній сфері.

3. До основних складових елементів, що складають економічну безпеку України належать фінансова безпека, макроекономічна безпека, виробнича безпека, енергетична безпека, зовнішньоекономічна безпека, інвестиційно-інноваційна безпека.

Перспективними напрямками подальших наукових досліджень ми можемо визначити аналіз економічної безпеки України як об'єкту адміністративно-правового регулювання.

Література

- Бондаревська О.М. Економічна безпека регіонів у системі економічної безпеки держави. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 24(2). С. 54–57.
- Гбур З.В. Економічна безпека України в сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. С. 97–101.
- Каламбет (Юдіна) С.В., Кириленко Б.О. Економічна безпека як багаторівнева система. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 344–349.
- Мандзіновська Х.О. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2016. № 2. С. 159–166.
- Резнік О.М. Порівняльний аналіз сутності економічної безпеки України та країн Європейського Союзу. *Форум права*. 2015. № 4. С. 232–236. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_4_42.pdf (дата звернення: 10.01.2020).
- Сундук А.М. Економічна безпека України в регіональному вимірі : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.10.01; НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України. К., 2006. 20 с.
- Цвігун Т.В. Економічна безпека в системі національної безпеки України. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 11. К., С. 150–156.
- Основи економічної теорії : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. та доп. / Дзюбик С.Д., Ривак О.С. К., 2014. 423 с. URL: <https://tinyurl.com/sdfx2mu> (дата звернення 08.01.2020).
- Мочерний С.В. Основи економічних знань : підручник для вузів. 2-е вид., уточнене. Київ: Академія, 2001. 312 с. URL: <https://library.if.ua/book/41/2701.html> (дата звернення 08.01.2020).
- Економічна теорія: Політекономія : підручник; за ред. В.Д. Базилевича. 6-те вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2007. 719 с.
- Сірко А.В. Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2014. 416 с. URL: <https://tinyurl.com/vfgus7f>.
- Основи економічної теорії : підручник: заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.С. Шевченко. Х.: Право, 2008. 448 с.
- Уразов А.У. Основи економічної теорії: навч. посіб. / А. У. Уразов, І. В. Саух, О. І. Вікарчук. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 312 с. URL: <https://tinyurl.com/uggwr4h>.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary, 8th Edition. URL: <https://tinyurl.com/y757ajob>.
- Юридична енциклопедія: в 6 т. / під ред. Ю. С. Шемученко. К.: Наукова думка, 1998. URL: <https://leksika.com.ua/12530426/legal/bezpeka>.
- Назарова Г.В. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття «безпека». Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця»: тези доповідей, 31 травня – 1 червня 2018 р. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. С. 109–110.
- Циганов В.П. Політична безпека і безпечна політика: складові, ознаки, стан, тенденції. К.: Ніка центр, 2006. 112 с.
- Урба С.І. Теоретичні аспекти дослідження суті економічної безпеки. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 33–38.
- Экономическая безопасность : учебник для вузов / под общ. ред. Л.П. Гончаренко, Ф.В. Акулинина. М.: Издательство Юрайт, 2015. 478 с. URL: <https://tinyurl.com/yz99kruu>.
- Паньков В.С. Экономическая безопасность. *Интерлинк*. 1992. № 3. С. 114–117.
- Гончарова В.О. Вплив тіньової економіки на економічну безпеку держави : монографія. Х.: ХНУ, 2001. 195 с.
- Скорук О.В. Економічна безпека держави: сутність, складові елементи та проблеми забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6(3). С. 39–42.
- Мунтян В.І. Економічна безпека України. К.: КВП, 1998. 462 с.
- Жаліло Я.А. Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. К.: Сатанга, 2001. 224 с.
- Богомолов В.А. Экономическая безопасность : учебн. пособ. М.: ЮНИТИ, 2006. 303 с.
- Сенчагов, В. Финансовый кризис и обострение угроз и вызовов экономической безопасности. *Вестник Института экономики РАН*. 2009. № 2. С. 46–58.
- Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
- Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277.
- Користін, О.Є. Економічна безпека : навч. посібник / Користін О.Є., Барановський О.І., Герасименко Л.В. та ін.; за ред. О.М. Джужі. К.: Алерта; КНТ: Центр учбової літератури, 2010. 368 с. URL: <https://tinyurl.com/yejxnxj2>.

31. Яремко І.І. Економічна безпека як складова національної безпеки держави. *Інтегроване стратегічне управління: проблеми адміністрування, економічної безпеки та проектної діяльності* : тези доповідей першої міжвузівської науково-практичної конференції, 24–26 квітня 2013 року, Львів / Національний університет «Львівська політехніка». Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. С. 74–75.

Анотація

Кошиков Д. О. Загальнотеоретичні підходи до визначення сутності економічної безпеки держави. – Стаття.

У статті сформульовано поняття економічної безпеки держави, як основної складової національної безпеки. Автором виокремлені основні ознаки економічної безпеки України, які пов'язані із стійкістю та захищеністю економічних відносин, а також їх здатністю гарантувати реалізацію економічних прав і свобод громадян та забезпечувати розвиток національної економіки. Проаналізовані складові елементи економічної безпеки України до яких віднесено фінансову безпеку, макроекономічну безпеку, виробничу безпеку, енергетичну безпеку, зовнішньоекономічну безпеку, інвестиційно-інноваційну безпеку.

Ключові слова: безпека, економіка, економічна безпека, економічні відносини.

Аннотация

Кошиков Д. А. Общетеоретические подходы к определению сущности экономической безопасности государства. – Статья.

В статье сформулировано понятие экономической безопасности государства, как основной составляю-

щей национальной безопасности. Автором выделены основные признаки экономической безопасности Украины, связанные с устойчивостью и защищенностью экономических отношений, а также их способностью обеспечивать реализацию экономических прав и свобод граждан и развитие национальной экономики. Проанализированы составляющие элементы экономической безопасности Украины, к которым отнесены финансовая безопасность, макроэкономическая безопасность, производственная безопасность, энергетическая безопасность, внешнеэкономическая безопасность, инвестиционно-инновационная безопасность.

Ключевые слова: безопасность, экономика, экономическая безопасность, экономические отношения.

Summary

Koshykov D. O. General theoretical approaches to determining the essence of economic security of the state. – Article.

The article formulates the concept of economic security of the state as the main component of national security. The author identifies the main features of economic security of Ukraine related to the stability and security of economic relations, as well as their ability to ensure the realization of economic rights and freedoms of citizens and the development of the national economy. The constituent elements of economic security of Ukraine, which include financial security, macroeconomic security, industrial security, energy security, foreign economic security, investment and innovation security, are analyzed.

Key words: security, economy, economic security, economic relations.